

0014 Kitinäinniemen ranta-asemakaava

*Kulttuuriympäristö-, maisema-,
kiinteistönmuodostus- ja rakennusselvitys*

Antero Kortesmaa 8.9.2026

Sisällys

Johdanto

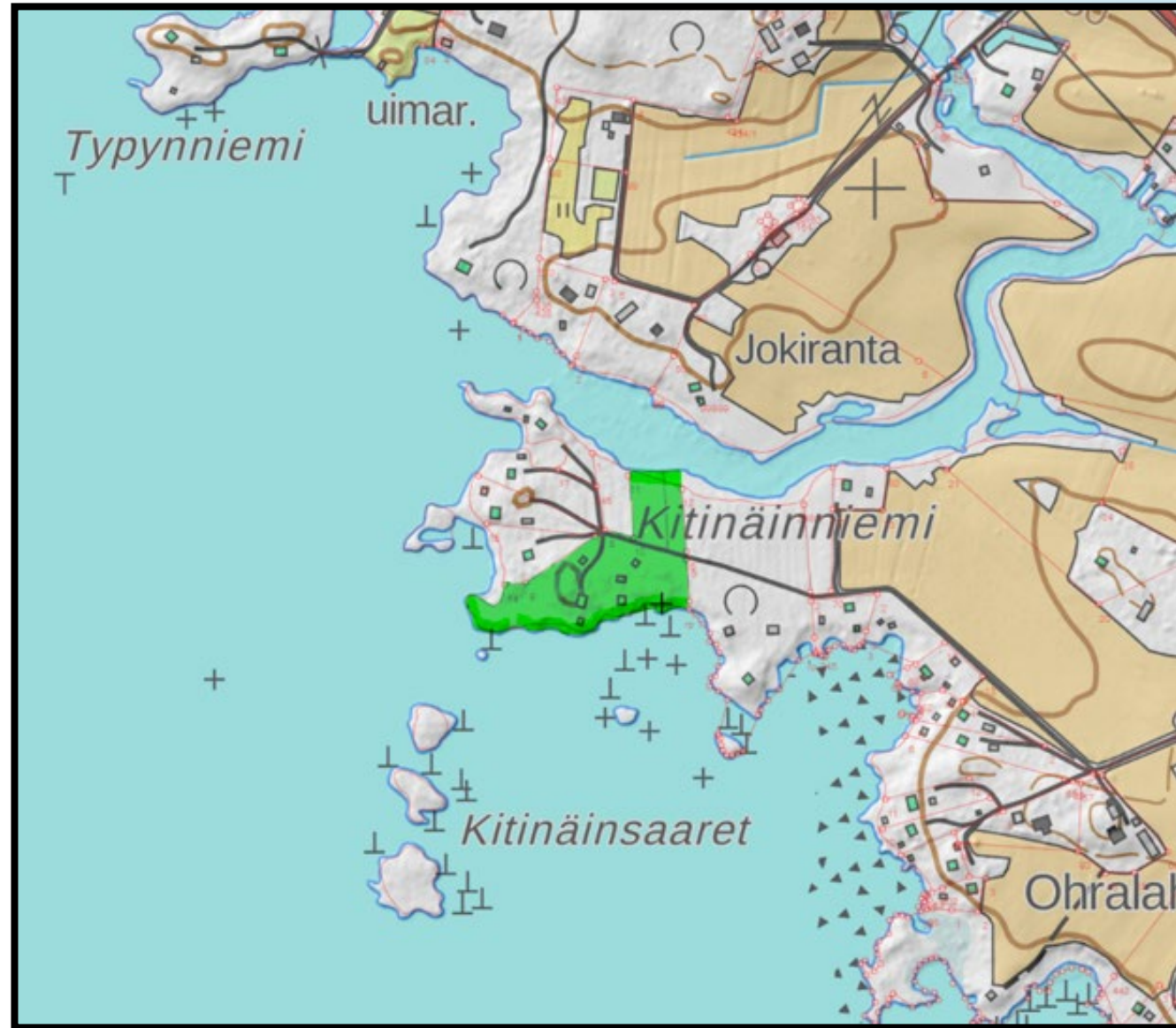
Historia

Rakennuskanta

Kulttuuriympäristö

Maisema

Yhteenveto ja johtopäätökset

Kannen kuva: kaava-alueelta niemen päästä kohti lounasta
6.9.2025/Aok

Johdanto

Selvitys laaditaan ranta-asemakaavan lähtöaineistoksi. Siinä esitetään alueen sijainti valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Maisemakuvien avulla havainnollistetaan, kuinka kaavoitettava alue sijoittuu eri näkemäalueille ja millaiset näkymät alueelta avautuvat eri suuntiin. Selvityksessä dokumentoidaan nykyinen rakennuskanta sekä annetaan suuntaviivoja uuden rakennuskannan sovittamiselle alueelle. Tuleva rakentaminen sopeutetaan rantamaisemaan kaavamääräyksin. Tavoitteena on sijoittaa rakentaminen siten, ettei alueen kulttuuriarvoja heikennetä.

Vesilahden kulttuurimaisema-alue uudistettiin ja hyväksyttiin viimeksi valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (VAMA) päivityksen yhteydessä vuonna 2021. Alue laajeni Lempäälän puolelle kattaen Säijän ranta-alueita. Maisema-alueen laajennuksen valmistelu Lempäälän kunnan alueelle kesti useita vuosia. Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa laajennus on esitetty ehdotettuna maisema-alueen laajennuksena.

Kitinäniemen alue on puustoinen loma-asuttu niemi. Alueelle ei avaudu näkymiä Vanhan Rantatien varren peltoalueilta. Maisemaan sopeuttamisen kannalta keskeisiä ovatkin erityisesti järveltä avautuvat näkymät sekä näkymät alueelta vesistöön.

Säijän osayleiskaavaa varten on laadittu Säijän maisemaselvitys. Vaikka Säijän osayleiskaavan alue ei ulotu suunnittelualueelle, ulottuvat selvitykset myös tälle alueelle. Lisäksi käytettävissä on muuta alueesta laadittua selvitysaineistoa. Alueella on voimassa vuonna 1993 vahvistettu Lempäälän rantaosayleiskaava.

Kuva Niemestä

Historia

Historia ennen vuotta 1930

Pitäjänskartan, vuoden 1909 senaatinkartan ja muiden historiallisten karttalähteiden perusteella alueella ei ole ollut asutusta. Alueelle ei sijoitu vanhoja kantataloja, torppia, osataloja, kouluja, kauppoja tai myllyjä. Historiallinen asutus sekä tunnetut arkeologiset kohteet sijaitsivat lähempänä Vanhaa Rantatietä. Tarkasteltava Kitinäinniemi on säilynyt rakentamattomana myös historiallisen maankäytön aikana.

Senaatin kartasta voi todeta, että alueella ei ole punaisia pihapiirejä kuvaavia neliöitä. Kartan oikeassa laidassa näkyy Vesilahden ja Lempäälän aikaisempi raja vuodelta 1964. Senaatin kartasto (digitaaliarkisto) 1870-1907)

Historia

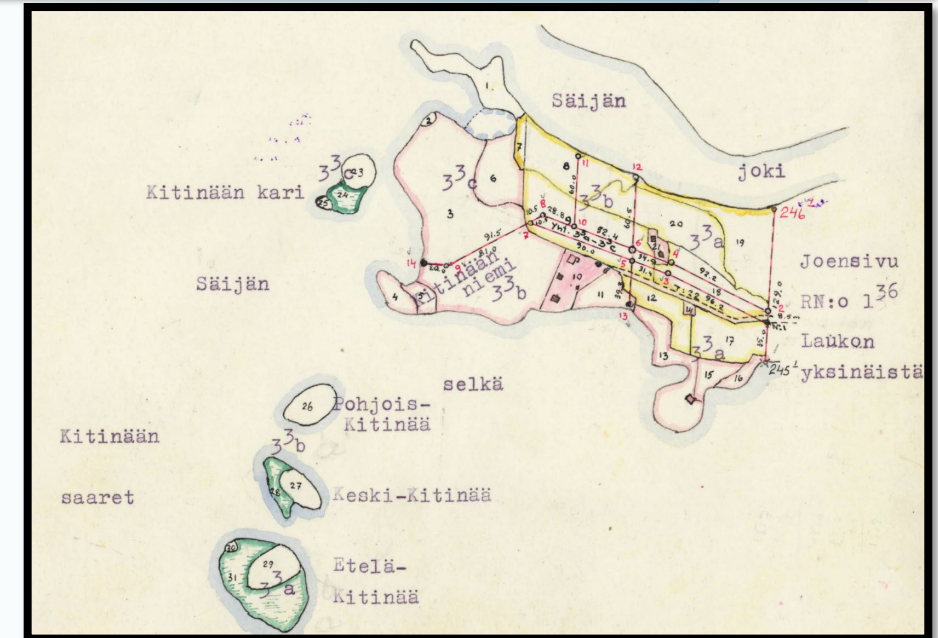
Kiinteistön muodostamisen historia

Talo Hoppu sai isojaossa 17.2.1796 kiinteistötunnuksen 922-405-3-0 (8:A, 8H), ja sen pinta-ala oli 67 ha. Emäkiinteistöstä lohkottiin tila 3:1 vuonna 1924, jolloin kantatilan tunnukseksi jäi 3:2. Tilasta 3:2 lohkottiin edelleen tila 3:3 vuonna 1936, minkä jälkeen kantatilan tunnukseksi tuli 3:4. Tämä lohkottu kiinteistö 3:3 siirrettiin Lempäälän kuntaan 1.1.1964 kuntarajan muutoksen yhteydessä.

Kyseinen emätila 418-409-3-3 JOENSUU (1936-1964-1967) oli pinta-alaltaan 5,57 ha ja muodostui niemen alueesta sekä saarista. Palstojen lukumäärä oli viisi. Tilaan kuuluivat niemen kärjessä sijaitseva saari sekä kolme lounaispuolella sijaitsevaa Kitinänsaarta. Tilan alue on 1960-luvulla jaettu edelleen, ja nykyisin alue muodostuu kantatila mukaan lukien seitsemästä kiinteistöstä. Näistä kuudella on vähintään yksi loma-asunnon rakennuspaikka.

KARTTA Toimitus N:o 81414

JOENSUU nimisen tilan R. N:o 3³, kaikista
Lempäälän kunnassa Hinsalan kylässä
Hämeen läänin, jotka on täydentäen jäljentänyt vv 1929-30
uusjakoa varten toimitettuun mittaukseen perustuvasta 10.9.36
maarekisteriin merkityn lohkomistoimituksen N:o 31736 kartasta,
piirirajan käynyt, jakanut, rajat käynyt ja pyykittänyt vuonna 1965-67

Kiinteistön jakaminen vuonna 1967.

Historia

Rakennushistoria

Niemen alueen lomarakennukset ovat valmistuneet myötäpäivään kiertäen tarkasteltuna vuosina 1955 ja 1964 | 1935, 1937 ja 1995 | 1973 | 1971 | 1970 | 1972. Kohdekiinteistön rakennukset on merkitty alleviivauksella.

Alueen rakennuskanta koostuu yksinomaan loma-asutuksesta. Alueella ei ole ollut vakituista asutusta, vaan kaikki rakennukset ovat olleet vapaa-ajan käytössä.

Rakennukset peruskartoilla

Kohdekiinteistöllä sijaitsevista rakennuksista vanhin (1935), rannassa sijaitseva rakennus on vuoden 1954 kartan perusteella ollut talousrakennus. Vuoden 1967 lohkomiskartalla rakennukset on kuitenkin merkitty päinvastoin: rantarakennus on merkitty loma-asunnoksi ja tien varressa sijaitseva rakennus asuinrakennukseksi. Rannassa sijaitsevaa rakennusta on myöhemmin ilmeisesti laajennettu. Vuoden 1975 peruskartassa molemmat rakennukset on merkitty asuinrakennuksiksi, käytännössä loma-asunnoiksi.

Tarkempi kuvaus alueen lähihistoriasta sekä rakennusten lupa- ja käyttöhistoriasta on esitetty ranta-
asemakaavan selostuksessa. Siinä käsitellään tarkemmin myös rantaosayleiskaavan ja rakennuslupamenettelyn vaikutuksia alueen rakentumiseen.

Historia

Peruskartta 1954
(vuoden 1964 kartassa
ei muutoksia)

Peruskartta 1975
(Paljon muutoksia)

Peruskartta 1980

Peruskartta 1991

Peruskartta 1998

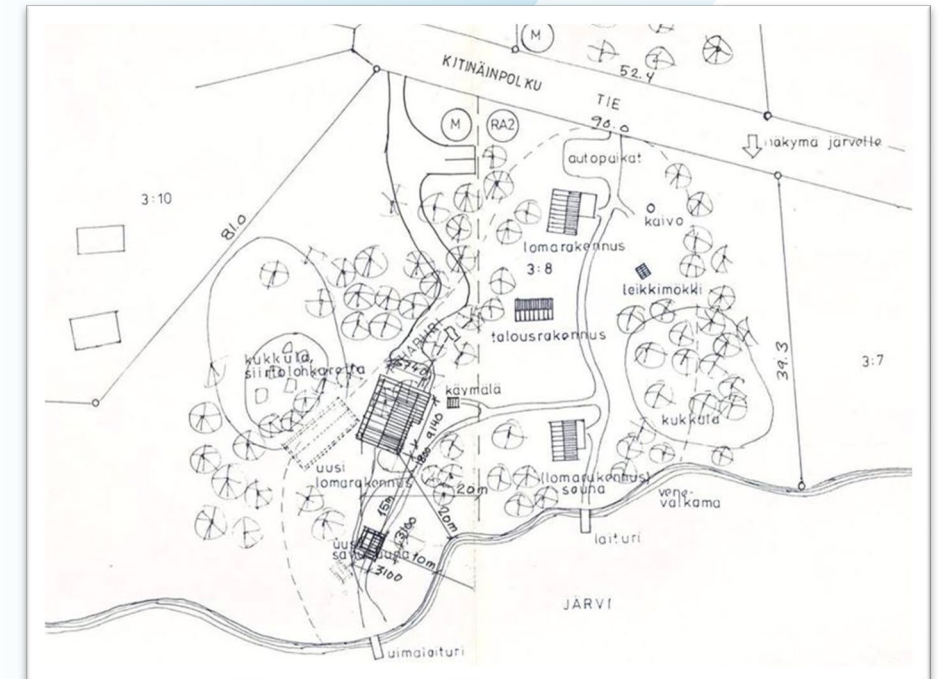
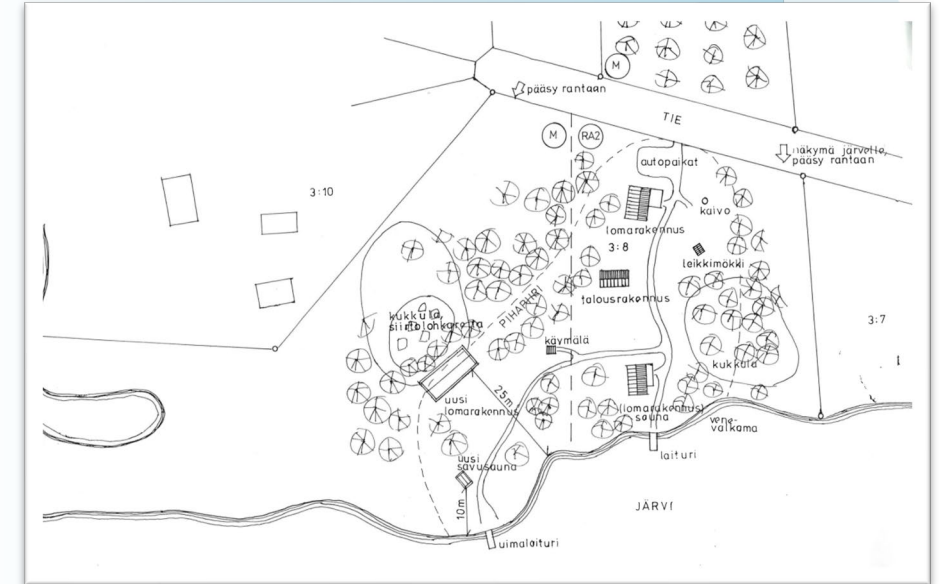
Maastokartta 2026

Historia

Lupahistoria

- (Lempäälän kunnanvaltuusto on hyväksynyt rantaosayleiskaavan 29.3.1990, jossa on kaksi rakennuspaikkaa. Laskettu mitoituksessa rannan saunarakennus alun perin toiseksi lomarakennukseksi)
- 1992-11-20 Hakemus poikkeamisluvaksi. Yksi pihapiiri ja yksi liittymä. Karttaan oli laitettu paikat, joista muilla on pääsy rantaan.
- 1992-12-03 Kaavoituslautakunta. Puolto ehdollinen.
- (Lääninhallitus on vahvistanut rantaosayleiskaavan 19.3.1993)
- 1993-04-08 Kunnanhallitus. Lupa ehdollinen.
- 1993-08-20 Hämeen lääninhallituksen päätös. Alue 20 metriä RA-alueen rajasta yhtenä rakennuspaikkana. Asemapiirustukseen on merkitty pihapiiri.
- 1994-08-25 Rakennuslupa on myönnetty yhdelle pihapiirille, mutta kahdelle liittymälle.

Kaava-alueen rakennuskanta ja arvot

1 Vapaa-ajan rakennus

- vapaa-ajan rakennus vuodelta 1937
- luonnonkiviperustus
- vaatimaton, ei ole hyvin säilynyt. Rakennus on yhtenäinen eikä siinä ole laajennuskerrostumia.
- ei kulttuurihistoriallista arvoa

2 Talousrakennus

- talousrakennus, varasto vuodelta 1938

3 Vapaa-ajan rakennus (sauna)

- sauna, jossa on tupa rakennettu alun perin 1934
- rakennusta on todennäköisesti laajennettu myöhemmin
- persoonallinen rakennus
- ei muodosta rakennuspaikkaa
- itäpuoli julkisivusta kunnostettu
- osin betonikivijalka (vanha)
- vaatimaton, ei kovin hyvin säilynyt, osa rakennuksesta huonossa kunnossa.
- ei kulttuurihistoriallista arvoa kunnon takia. Hyväkuntoisena ja alkuperäisenä sillä voisi olla arvoa osana lomarakentamisen historiaa 1930-luvulta.
- paikallinen arvo (huomioidaan kaavamerkinnässä)
- tarkempi analyysi seuraavalla sivulla

4 Vapaa-ajan rakennus

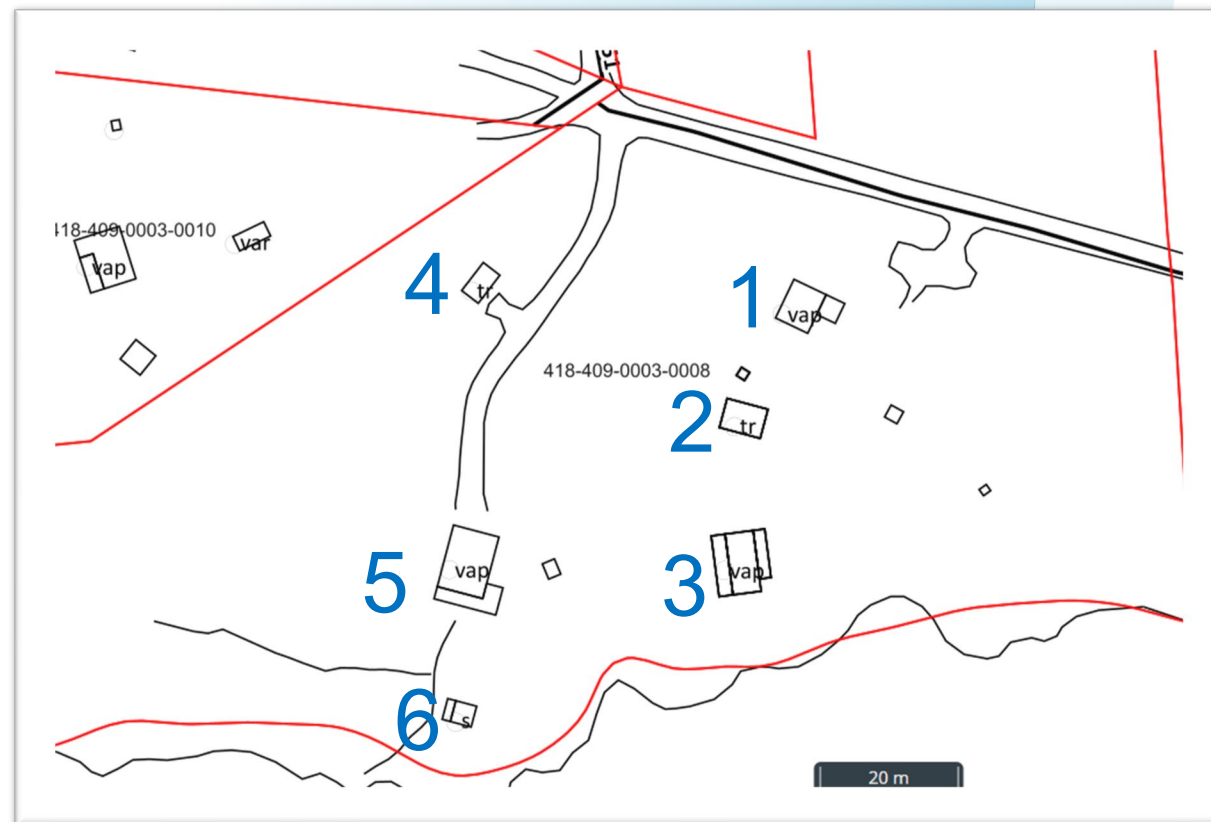
- talousrakennus, vaja

5 Vapaa-ajan rakennus

- vapaa-ajan rakennus, ymp.vuotinen 1995

6 Vapaa-ajan rakennus

- talousrakennus, savusauna 1995

Rakennushistoriallinen arvo

Valokuvista on valittu edustavimmat otokset ja siten ne voivat antaa liian hyvän kuvan rakennuksista.

3 Vapaa-ajan rakennus (sauna)

Rakennus on alun perin rakennettu vuonna 1934 ja edustaa siten alueen varhaisinta loma-asutusta. Rakennusta on todennäköisesti laajennettu myöhemmin, ja siinä on havaittavissa eri rakentamisvaiheiden piirteitä. Kohde on ilmeeltään persoonallinen ja sillä on merkitystä suvun pitkäaikaisena vapaa-ajan rakennuksena sekä osana rakennuspaikan historiaa.

Rakennuksen rakennushistoriallista arvoa heikentävät kuitenkin myöhemmät muutokset, puutteellinen säilyneisyys sekä rakennuksen osittain heikko kunto. Alkuperäisiä ominaispiirteitä on säilynyt vain rajallisesti, vaikka vanha betonikivijalka ja osa rakennuksen rakenteista viittaavat sen varhaiseen rakennusajankohtaan. Mikäli rakennus olisi säilynyt alkuperäisempänä ja paremmassa kunnossa, sillä voisi olla enemmän rakennus- ja kulttuurihistoriallista arvoa osana 1930-luvun lomarakentamisen historiaa.

Kohteella voidaan katsoa olevan paikallista kulttuurihistoriallista merkitystä rakennuspaikan historian, iän ja sukuhistoriallisen yhteyden vuoksi, mutta rakennuksen nykyinen säilyneisyys ei anna perusteita rakennussuojelulle. Kohteen paikallinen arvo voidaan kuitenkin ottaa huomioon kaavamerkinnöissä. Yksi kuva on seuraavalla sivulla.

1 Vapaa-ajan rakennus

Vuonna 1937 rakennettu vapaa-ajan rakennus edustaa alueen varhaista lomarakentamista. Rakennus on säilynyt rakenteeltaan yhtenäisenä ja sen luonnonkiviperustus kuvastaa aikakaudelle tyypillisiä rakennustapoja. Rakennuksen vaatimaton luonne ja heikko säilyneisyys kuitenkin vähentävät sen rakennus- ja kulttuurihistoriallista merkitystä, eikä kohteella arvioida olevan suojeluarvoja. Kohteen paikallinen historiallinen merkitys voidaan kuitenkin tunnistaa osana rakennuspaikan kehitystä. Kuva on seuraavalla sivulla.

Kuvia rakennuksista 1-3

Valokuvista on valittu edustavimmat otokset ja siten ne voivat antaa liian hyvän kuvan rakennuksista.

Kuvia rakennuksista 5, 4 ja 6

Kulttuuriympäristö

Alueella ei ole arkeologisia eikä muitakaan kohteita selvityksissä tai suunnitelmissa. Alue rajautuu mielenkiintoisen alueen ulkopuolelle. Kaava-alueen korkeusasema on suhteellisen matala.

Lempäälän kulttuuriympäristöohjelma 2006

Alueella ei ole merkintöjä.

Lempäälän Säijän osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2013 ulottui alueelle.

Alueelle on tehty laaja osayleiskaavatasoinen arkeologinen inventointi. Inventointi kattaa kokonaan kaavoitettavan alueen.

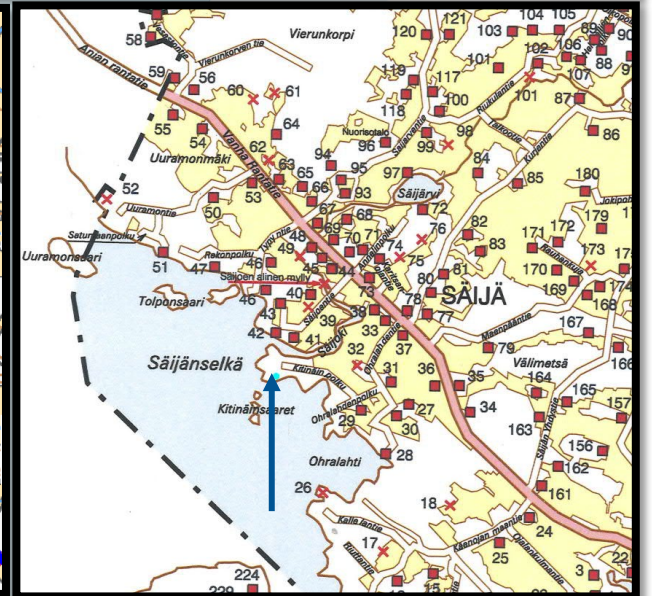
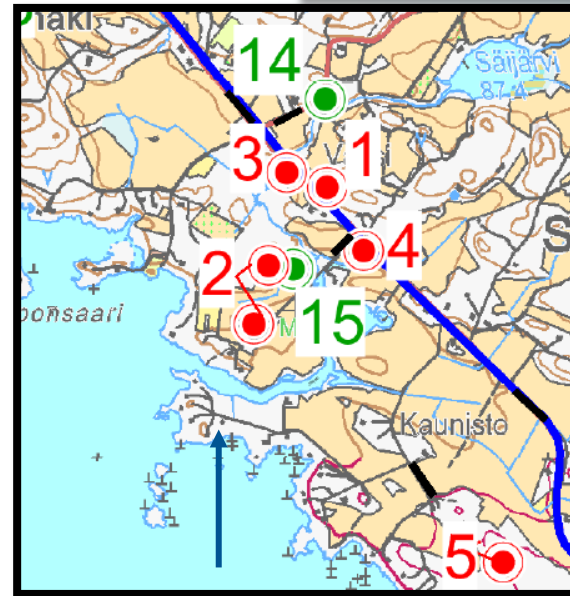
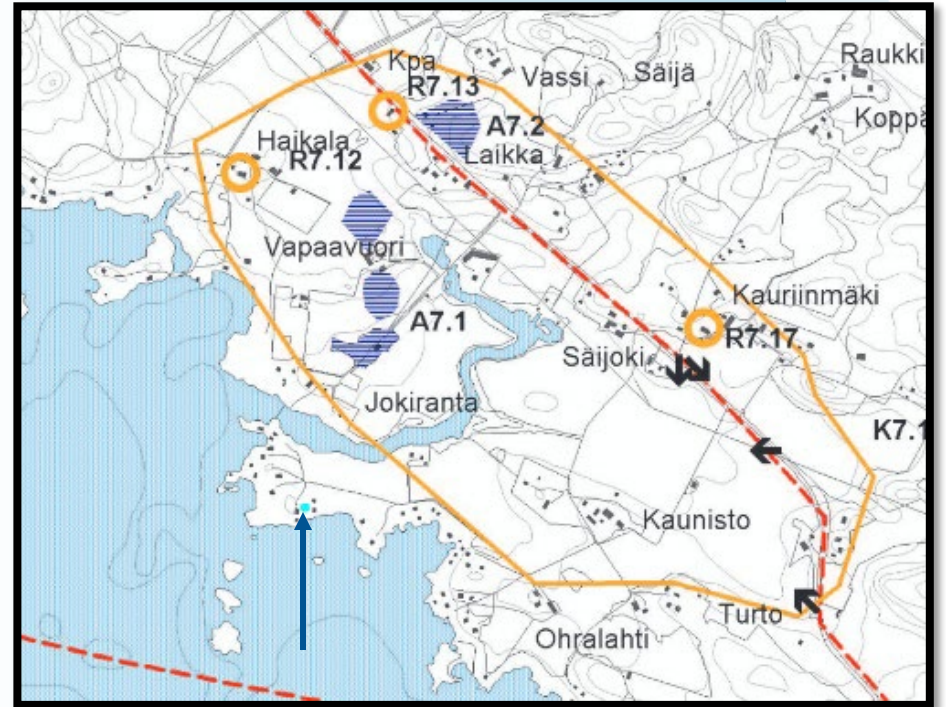
Alueella ei ole arkeologisesti kiinnostavia alueita tai kohteita.

(Arkeologinen inventointi 2013, Kirsi Luoto Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy)

Lempäälän Säijän osayleiskaavan rakennusinventointi ei ulottunut alueelle.

Säijän tilat ja talot

Säijän kylään laadittiin laaja kirja ja selvitys Elämää Säijänmaassa. Painettu 1997. Siihen kerättiin tiedot vanhoista ja jo poistuneista talonpaikoista. Jokaisesta talosta/torpasta on myös tärkeimmät tiedot. Kitinäinniemen alueella ei ole ollut tiedossa taloja. Säijän osayleiskaavaan liittyvä rakennusinventointi ei ulottunut alueelle.

Kitinäinniemen maisemanäkyvyys

Näkyvyys maanteille ja yksityisteille.

Alueelta tai alueelle ei ole näkymiä tieverkostosta.

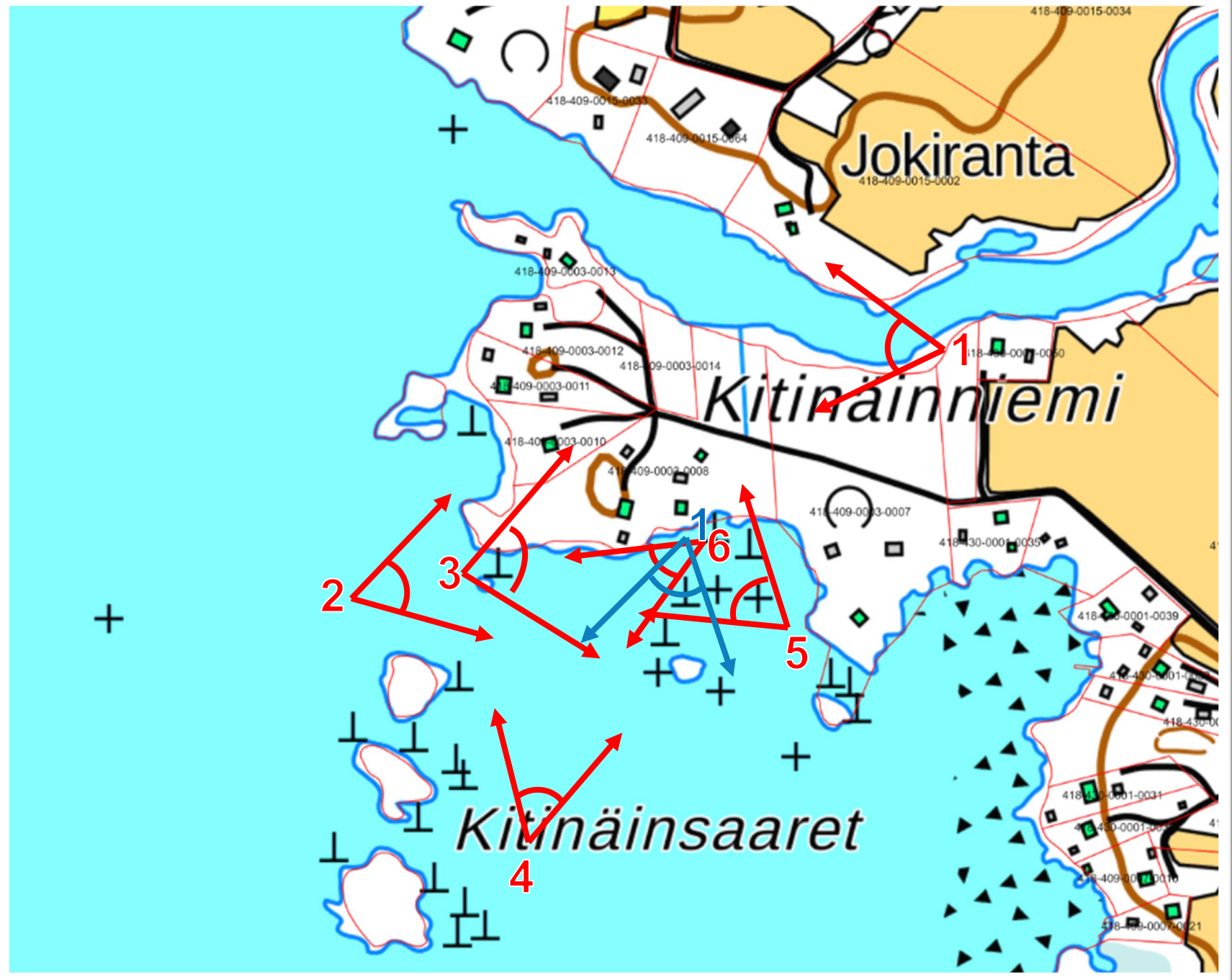
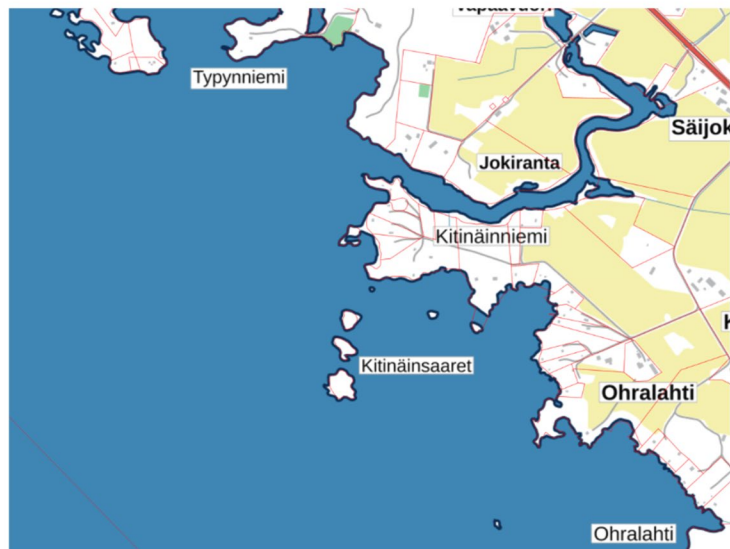
Näkyvyys järvelle ja järveltä.

- Vesilahden kulttuurimaisema kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitetty inventointi VAMA 2021 hyväksyttiin valtioneuvoston päätöksellä YM/2021/70 18.11.2021, ja päätös tuli voimaan 1.3.2022. Päätöksellä ulotettiin Vesilahden kulttuurimaisema-alue ulottumaan Lempäälän puolelle.
- Kitinäinniemen laajemman alueen erityispiirteenä on, että sen rakennuskanta on syntynyt kokonaisuudessaan 1900-luvulla. Rakennuskanta koostuu pääosin pienimittakaavaisista loma-asunnoista ja niihin liittyvistä talousrakennuksista. Kaavoitettavalla alueella sijaitsee metsittynyt pelto. Rakentamisesta huolimatta Kitinäinniemen yleisilme on maisemallisesti edelleen hyvin metsäinen. Niemi sijaitsee pohjoisessa Säijoen suun ja etelässä Kitinäinsaarten välissä. Se on noin 150 metriä leveä ja noin 500 metriä pitkä.

Kaava-alue maisemassa

Valokuvauspisteistä
avautuvat näkymäsektorit
on esitetty kartalla.

Kuva 6 Lounaaseen. Kaava-alue merkitty kuvaan.

Tiivistelmä ja johtopäätökset

Kitinäinniemen ranta-asemakaava-alue sijaitsee Vesilahden valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen reunavyöhykkeellä. Alueen maisemallinen arvo liittyy osana laajempaa Pyhäjärven järvi-, saari- ja kulttuurimaisemakokonaisuutta, mutta kaava-alueella ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristökohteita, muinaisjäännöksiä tai historiallisia asuinpaikkoja.

Historiallisten karttojen perusteella alue on ollut rakentamaton vielä 1900-luvun alkupuolella. Nykyinen rakennuskanta liittyy kokonaisuudessaan 1930-luvulla alkaneeseen loma-asutukseen. Alueen vanhimmilla rakennuksilla on paikallista historiallista merkitystä osana varhaista vapaa-ajan asumisen historiaa ja rakennuspaikan kehitystä. Rakennusten säilyneisyys on kuitenkin osin heikko ja niitä on muutettu useissa vaiheissa, minkä vuoksi niiden rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot ovat vähäisiä eikä rakennussuojelulle ole perusteita.

Maisemallisesti Kitinäinniemi on metsäinen ja rantapuuston suojaama alue. Rakennuskanta näkyy ympäröivään maisemaan pääosin rajallisesti, eikä alue erotu merkittävänä maisemallisena maamerkinä. Arvokkaaseen kulttuurimaisemaan kohdistuvat vaikutukset liittyvät ensisijaisesti järveltä avautuviin näkymiin. Olemassa oleva puusto sekä alueen metsäinen luonne vähentävät rakentamisen näkyvyyttä maisemassa. Ainoastaan kaava-alueelle sijoittuva niemenkärki on hyvin merkittävä näkyvyyden kannalta.

Selvityksen perusteella alueen kehittäminen loma-asutuksen alueena on mahdollista ilman merkittäviä haitallisia vaikutuksia kulttuuriympäristön tai valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen keskeisiin arvoihin. Kaavoituksessa tulee kuitenkin huolehtia siitä, että rakentaminen sijoitetaan maastonmuotoihin ja olemassa olevaan puustoon tukeutuen sekä mittakaavaltaan, materiaaleiltaan ja väriykseltään ympäristöön sopivana. Näillä edellytyksillä alueen maisemallinen luonne ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet voidaan säilyttää myös tulevaisuudessa.

